

“METAFİZİKA” jurnalı
MÜNDƏRİCAT
MƏQALƏLƏR

1-Seytkali Duyesen, Adiyet Kayırken

Milli Tədqiqatçıların Əsərlərində Qazaxıstan Respublikasının Beynəlxalq Münasibətlər Tarixi (ingilis dilində) 10-33

2-Elnur Paşayev, Şəbnəm Surxayzadə, Azərin Abdullayeva, Xanım Ağayeva

Orta Məktəb Səviyyəsində İngilis Dilinin Öyrənməsində Skafoldinqin Öyrənmənin Effektivliyinin Araşdırılması (ingilis dilində) 34-48

3-Hikmət Vəzirov, Fikrət Vəzirov-Kəngərli

“Nyutonun” Ətalət Qanunu (rus dilində) 49-60

4-Sevda Həsənova

Hərbi Qulluqçuların Rus Dili Fənnindən Sərbəst Hazırlığının Təşkili (rus dilində) 61-75

5-Aygün Məmmədova

Səlcuq Sultanı III Toğrulun Dövrünün Azərbaycan Sikkələri və Yeni Numizmatik Faktlar (Azərb. dilində) 76-86

6-Cahandar Cabarov

Təbliğat, Təşviqat, Təlqin və Propaqanda: Müqayisəli Konseptual Təhlil (Azərb. dilində) 87-99

7-Üzeyir Şəfiyev, Gülgün Şəfiyeva

Qlobal Ekoloji Reallıq: İqlim Dəyişiklikləri Sosietal Problem Kimi (Azərb. dilində) 100-121

8-Səxavət Əzizov, Bahtiyar Aslan

Azərbaycan Ədəbi Düşüncəsinin Türkçülüğün Təsirləri (Azərb. dilində) 122-133

9-Aişa Cümşüdova, Qadir Səfərov

Əsri-Səadət Dövründə Müsəlman Qadının Statusu (Azərb. dilində) 134-151

10-Şərqiya Salmanova, Ələddin Məlikov

Sosial Ədalətsizlik və Çəkidə Aldatma Toplumların Həlak Səbəbi Kimi: Şüeyb Qövmü Timsalında (Azərb. dilində) 152-166

11-Daşdəmir Mahmandarov

Aydınlanması: Modernliyin Hədəflərinin Müəyyənləşdirilməsi (ingilis dilində) 167-177

12-Ağaməhəmməd Sadıqlı

XXI Əsrin İlk Onilliyində Azərbaycanın Geoiqtisadi Vəziyyətində Enerji Sektorunun Əhəmiyyəti (rus dilində) 178-189

13-Aytən İmanova

Türkiyədə Baş Verən Siyasi-İctimai Hadisələr və Azərbaycan Ziyalları (1914-1920) (Azərb. dilində) 190-212

14-Sevinc Misirxanova

Müasir Azərbaycan İctimai-Fəlsəfi Fikir Tarixində Əli Bəy Hüseynzadənin Yeri və Rolu (Azərb. dilində) 213-226

15-Əmir Kahayev

İbn Farisin Mucəmu Məqayisul-luğa Adlı Lügətində Maddə Başlıqlarında Qeyd Edilən Məfhumların İzahı (türk dilində) 227-258

16-İradə Tağıyeva

Çarlıq Dövründə Qafqazda Müəllim Seminariyalarında və Pedaqoji Kurslarda Din və Təhsil (ingilis dilində) 259-281

“METAFİZİKA” journal
CONTENTS

1-Seyitkali Duisen, Kairken Adiyet

The History of International Relations of the Republic of Kazakhstan in the Works of National Researchers (in English) 10-33

2-Elnur Pashayev, Shabnam Surkhayzade, Azarin Abdullayeva, Khanim Aghayeva

Exploring the Efficacy of Scaffolded Learning in English Language Learning at the Secondary School Level (in English) 34-48

3-Hikmat Vazirov, Fikrat Vazirov-Kangarli

So called Newton's inertia law (in Russian)..... 49-60

4-Sevda Hasanova

Organization of Independent Training of Military Personnel in Russian as a Foreign Language (in Russian)..... 61-75

5-Aygun Mammadova

Coin of Seljuk Sultan Tughril III Found in Azerbaijan and New Numismatic Facts (in Azerbaijani)..... 76-86

6-Jahandar Jabarov

Propagation, Agitation, Persuasion, and Propaganda: A Comparative Conceptual Analysis (in Azerbaijani)..... 87-99

7-Uzeyir Shafiyev, Gulgun Shafiyeva

Global Ecological Reality: Climate Change as a Societal Problem (in Azerbaijani) ... 100-121

8-Sakhavat Azizov, Bahtiyar Aslan

Influences of Turkism on Azerbaijani Literary Thinking (in Azerbaijani)..... 122-133

9-Aisha Jumshudova, Gadir Safarov

The Place of Women in the Era of Asr al-Saadet (in Azerbaijani)..... 134-151

10-Shargiya Salmanova, Aladdin Malikov

Social Injustice and Deception in Trade as Catalysts for Societal Collapse: A Case Study of the People of Shuaib (in Azerbaijani)..... 152-166

11-Dashdamır Mahmandarov

Enlightenment: Defining the Goals of Modernity (in English) 167-177

12-Agamahammad Sadigli

The Importance of the Energy Sector in the Geoeconomic Situation of Azerbaijan in the First Decade of the 21st Century (in Russian) 178-189

13-Ayten Imanova

Social and Political Events in Turkey and the Position of Azerbaijani Intelligence (1914-1920) (in Azerbaijani) 190-212

14-Sevinj Misirkhanova

The Place and Role of Ali Bey Huseynzade in the History of Modern Azerbaijani Social-Philosophical Thought (in Azerbaijani)..... 213-226

15-Amir Kahayev

Explanation of the Terms in the Article Headings in the Dictionary Mu‘jamu Maqāyīs Al-Lughah of Ibn Fāris (in turkish) 227-258

16-Irada Taghiyeva

Religion And Education in Teachers` Seminaries and Pedagogical Courses in the Caucasus During the Tsarist Era (in English)..... 259-281

VOLUME 7, ISSUE 4, SERIAL 28, 2024

www.metafizikajurnali.az

Журнал «МЕТАФІЗІКА» СОДЕРЖАНИЕ

1-Сейткали Дүйсен, Адиет Кайыркен

История Международных Отношений Республики Казахстан В Трудах Отечественных Исследователей (на англ.).....10-33

2-Эльнур Пашаев, Шабнам Сурхайзада, Азарин Абдуллайева, Жаным Агаева

Исследование Эффективности Обучения с Использованием Лесов при Изучении Английского Языка на Уровне Средней Школы (на англ.).....34-48

3-Хикмет Везиров, Фикрет Везиров-Кенгерли

«Ньютонов» Закон Инерции (на русском) 49-60

4-Севда Гасanova

Организация Самостоятельной Подготовки Военнослужащих по Русскому Языку как Иностранному (на русском) 61-75

5-Айгюн Маммадова

Монеты Сельджукского Султана Тогрула III, Найденные в Азербайджане и Новые Нумизматические Факты (на азерб.) 76-86

6-Джахандар Джабаров

Пропдеятельность, Агитация, Уговаривание и Пропаганда: Сравнительный концептуальный анализ (на азерб.).....87-99

7-Узеир Шафиев, Гульгун Шафиева

Глобальная Экологическая Реальность: Изменение Климата как Социальная Проблема (на азерб.) 100-121

8-Сахават Азизов, Бахтияр Аслан

Влияние Тюркизма на Азербайджанскую Литературную Мысль (на азерб.)..... 122-133

9-Аиша Джумшудова, Гадир Сафаров

Место Женщины в Эпоху Процветания (на азерб.) 134-151

10-Шаргия Салманова, Алладдин Маликов

Социальная Несправедливость и Весовой Обман как Причина Разрушения Обществ: на Примере Случая Племени Шуайб (на азерб.)..... 152-166

11-Дашдамир Махмандаров

Просвещение: Определение Целей Современности (на англ.) 167-177

12-Агамахаммад Садыглы

Значение Энергетического Сектора в Геоэкономическом Положении Азербайджана в Первом Десятилетии XXI Века (на русском)..... 178-189

13-Айтен Иманова

Общественно-Политические События в Турции и Позиция Интеллигенции Азербайджана (1914-1920) (на азерб.) 190-212

14-Севиндж Мисирханова

Место и Роль Али Бея Гусейнзаде в Истории Современной Азербайджанской Общественно-Философской Мысли (на азерб.) 213-226

15-Амир Кахаев

Объяснение Понятий, Упомянутых в Заголовках Статей в Словаре Ибн Фариса “Муджаму Макайисул-Луга» (на турецком) 227-258

16-Ирада Тагиева

Религия и Образование в Учительских Семинариях и Педагогических Курсах на Кавказе в Царское Время (на англ.) 259-281